

NR. 2 JUNI 2018, 26. ÅRGANG

Maihaugbladet

MEDLEMSBLAD FOR DE SANDVIGSKE SAMLINGERS VENNER

MEDLEMSINFORMASJON

De Sandvigske Samlingers Venner (DSSV) ble stiftet i 1932. Maihaugvennene har som formål å støtte driften og utviklingen av museet. Gjennom dugnadsinnsats og direkte gaver opplever vi at venneforeningen er med på det som skjer. I 2017 ga DSSV 1 mill. kroner i direkte støtte til museet.

Som medlem av DSSV får du fri inngang på Maihaugen i et kalenderår, rabatt på de fleste varer i Maihaugbutikken, (ikke bøker), fri inngang på Maihaugens egne arrangementer som Barnas Sommer- og Vinterdag, Julemarkedet og St.Hansaften, og du slipper da å stå i billett køen. I tillegg får du direkte invitasjon til spesialarrangementer (når du har registrert din e-post adresse, se neste side). Maihaugbladet får du i posten 3 ganger pr. år.

MEDLEMSKONTINGENT

Livsvarig medlemskap kr. 7500,-
Enkeltmedlemskap kr. 450,-/kalenderår
Familiemedlemskap kr. 750,-/kalenderår
Familiemedlemskapet gjelder et par i bundet relasjon og egne barn under 18 år/barnebarn under 18 år. I vinterhalvåret kan du i tillegg ta med en gjest.

ÅPNINGSTIDER TIL

FRILUFTSMUSEET VIA PORTENE

Portene er stengt i museets åpningstid. Medlemmer i venneforeningen må derfor benytte hovedinngangen for å få tilgang til friluftsmuseet. Utenom høysesongen er portene åpne 07–11 og 16–22 alle dager unntatt mandag, da portene er åpne 07–22.

De Sandvigske Samlingers Venner

Maihaugen 2609 Lillehammer
Bankgiro 2000 05 17608
Informasjon: tlf 61 28 89 00
e-post: venner@maihaugen.no

Redaktør: Kristin Helland
Grafisk produksjon: Dialecta

INNHOOLD

Leder	side 3
Lillehammer-museene slo seg sammen	side 4
Åpning av Tuengen allé 1b	side 5
Gullsmed Frisenberg 150 år	side 6
Arrangementsansvarlig Rune Prøven	side 8
Bilder til sin rett	side 9
Maihaugen-program sommeren 2018	side 10
Barnas Maihaugen	side 12
Se – en ny hytte!	side 13
Torsdagsvennene feirer 25 år	side 14
Olympisk fred – bare en drøm?	side 15
Kunstløypa	side 16
Mesterstykker i miniatyr	side 18
Venneturen 2018	side 19
Spesialomvisninger	side 19
Program for Lillehammer-museene	side 20

Mye spennende i Maihaugsalen.

Følg med på
www.maihaugsalen.no
eller på Facebook.

Protokoll fra årsmøte 14.03.2018
finner du på De Sandvigske
Samlingers Venners hjemmeside

Foto forsiden: Esben Haakenstad

Kjære Venner!

Svend Strand, Styreleder DSSV

Sommersesongen står foran døren, med muligheter for mange fine opplevelser på Maihaugen! Du og dere kan velge de «store», arrangementene som St Hans, Barnas Dag, Fjössøndager og mange andre, eller dere kan nyte anlegget på en stille aftenvandring i fred og ro en fin sommerkveld.

I tillegg kan vi by på spesielle og «eksklusive» arrangementer for våre egne medlemmer, ikke åpne for andre. Det første er allerede avholdt når dere leser dette: Det var en helt spesiell «Kunst- og kulturvandring» blant kunstneres og andre kulturpersonligheters hjem i øvre, nordre bydel den 25. mai. Våre egne meget kunnskapsrike guider delte sin grundige kunnskap om beboernes kunst og liv med tilhørerne. Start og slutt var på Bjerkebæk hvor man fikk orientering om stedet og personen Sigrid Undset. Det er fortsatt muligheter til å oppleve noe av dette gjennom tilbudet «Kunstløypa», som du kan lese mer om i egen artikkel lenger inn i dette bladet.

Neste spesialarrangement for våre medlemmer er en eksklusiv omvisning i Dronning Sonjas barndomshjem. Dette vil finne sted umiddelbart etter åpningen av huset i august, før det åpnes for øvrig publikum.

Siste spesialarrangement i år er omvisning i museets lagre og magasiner. På Maihaugen er det samlet ca. 100.000 gjenstander hvor bare en brøkdel er utstilt i det normalt publikums-tilgjengelige området i og utenfor museets 216 bygninger. I løpet av det siste året er lagrings-

arealet endret. Det er bygget og gjort om mye, slik at lagringsforholdene nå er betraktelig forbedret. Man er tryggere på at alle vesentlige gjenstander er forsvarlig lagret, registrert og behørig lagerlokalisert. For å gi innblikk i alt dette, vil vi i september arrangere turer for de av dere som ønsker å se dette. Dette er en meget interessant tur hvor de som deltar får et blikk bak kulissene og utover det som det vanlige publikum får oppleve.

Disse arrangementene vil IKKE bli annonsert i avisene som tidligere. I forbindelse med at vi nå legger om til et nytt medlemsregistersystem så vil dette gi oss mulighetene til å sende informasjon om disse arrangementene, og informasjon for øvrig, direkte til det enkelte medlem på SMS til mobiltelefonen og/eller på e-post til dere. Dere vil derfor motta informasjon om påmeldingsdetaljer, tidspunkt og møtested noen dager før det enkelte arrangement.

Dersom noen har problemer med dette eller dere hverken har mobiltelefon eller e-postadresse så er hjelp tilgjengelig, telefonnumre dere da kan ringe til 909 80 650, eller 920 29 637 eller 902 89 626.

Lykke til med videre lesing av bladet og til mange fine besøk på Maihaugen i sommer!

VINNERE AV GRATIS MEDLEMSKAP I DSSV FOR 2019

I de forrige to numre av Maihaugbladet annonserte vi at de som registrerte seg med sin e-postadresse etc på vårt skjema før 15. april 2018 ville være med i en trekning om gratis medlemskap i DSSV for 2019. Trekningen ble foretatt 3. mai 2018, og de heldige vinnerne er: Karin Aaen, Bjørg Ørslien, Therese Thaulow Petersen, Knut Rindal, Kathrine Skretting, alle fra Lillehammer. Vinnerne er tilskrevet.

Kulturdepartementet ba 21. november 2016 Lillehammer Kunstmuseum og Stiftelsen Lillehammer museum om å innlede samtaler om tettere samarbeid med sikte på konsolidering av de to institusjonene fra 2018.

Jostein Skurdal

Lillehammer-museene slo seg sammen fra 1. april 2018

Av adm. direktør Jostein Skurdal

I løpet av 2017 er det gjennomført en grundig prosess for å vurdere konsekvensene av en konsolidering, og konklusjonen er at fordelene vurderes som større enn ulempene.

Etter at Kulturdepartementet økte tilskuddet til det sammenslåtte museet med 5 millioner kroner i året, vedtok styrene i begge museene sammenslåing fra 1. april 2018. Saken er også behandlet i Lillehammer kommune og Oppland fylkeskommune, stifterne av Lillehammer Kunstmuseum, og Kulturdepartementet, som alle har gitt sin tilslutning til de nye vedtektene og sammenslåingen.

Målet med sammenslåingen er å styrke det faglige arbeidet og publikumstilbudet ved både Lillehammer Kunstmuseum og for Stiftelsen Lillehammer museum. Økningen i bevilgnin-

gen vil gi større utviklingsmuligheter og bidra til å hente ut potensialet ved sammenslåingen. Konsolideringen vil gi et større samlet fagmiljø, med bedre mulighet for tverrfaglig samarbeid, og større nettverk og kontakter til andre fagmiljø. Stiftelsen har en profesjonell og effektiv administrasjon innen økonomiforvaltning, IT, personal, kommunikasjon og markedsføring. I et konsolidert museum er det mulig å oppnå stordriftsfordeler innenfor drift og renhold og i forhold til for eksempel service- og driftsavtaler.

Stiftelsen Lillehammer museum vil bli et av de ledende museene i Norge med nærmere 100 ansatte, en årsomsetning på 100 millioner kroner og mer enn 200 000 besøkende årlig. Et sammenslått museum vil bli en stor ressurs for lokalbefolkning, skoler og for reiselivsnæringen med god faglig kompetanse og stor bredde i publikumstilbud.

Sammenslåingen vil bidra til å befeste Lillehammer sin posisjon som museumsby. Merkevarene Maihaugen, Lillehammer Kunstmuseum, Norges Postmuseum, Norges Olympiske Museum, Bjørnstjerne Bjørnsons hjem Aulestad og Sigrid Undsets hjem Bjerkebæk vil sammen framstå som et sterkt nasjonalt og internasjonalt museum med stor bredde i tilbud, som er attraktivt å besøke.

Lillehammer Kunstmuseum skal ledes av en egen direktør, beholder sitt navn og skal utvikles videre som et av Norges fremste kunstmuseer.

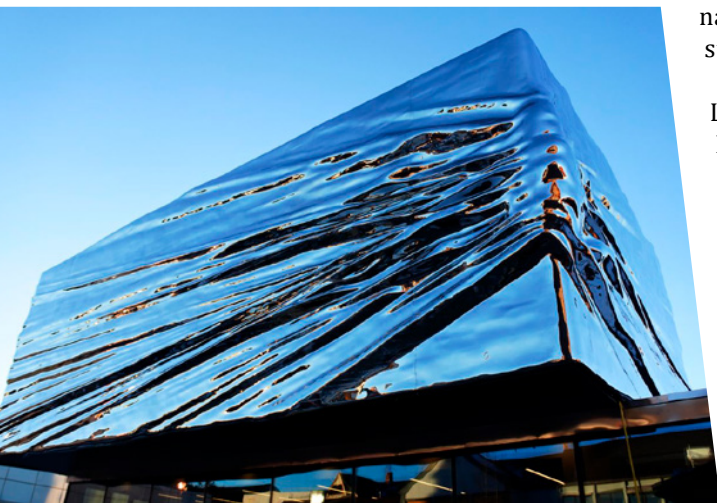

Foto: Hilde Fauskerud

Sommerens begivenhet:

Åpning av Tuengen allé 1b

«Vi kaller det Dronningens barndomshjem», sier Torger Korpberget. Han er leder for drift og bygningsvern på Maihaugen. For et år siden fortalte han i Maihaugbladet hvordan de en sen november natt hadde klart å få huset fraktet fra Vinderen til tomten som var satt av på Maihaugen.

Av Kristin Helland

Siden det har det skjedd utrolige og imponerende ting. I samarbeid med Dronning Sonja og med svært god hjelp fra høykompetente fagfolk, er huset nå bragt tilbake til hvordan det så ut da det var ferdig bygget i 1935. Også hva gjelder farger.

Utvendig har huset en sennepsgul farge med grønn vindusomramming, innvendig har man funnet frem til hvordan det så ut fra huset var nybygd og frem til slutten av 60-tallet.

De som allerede nå før åpningen er interessert i detaljer, kan finne bilde-dokumentasjon på Maihaugen.no.

«Det er en god følelse å få jobbe så ordentlig» sier Torger Korpberget. Han kan fortelle at det også er laget en hageplan.

Huset ferdigstilles i tre etapper. Til sommeren er det 1. etg som blir ferdig. Neste år er det 2. etg og i 2020 er det kjellerstuen. På spørsmål om hva det hele vil koste, kan han fortelle at prisen vil bli rundt 15 millioner kroner.

Når 1. etg i huset er åpnet for publikum i slutten av august, kan vi alle selv se og sikkert konkludere med at det var arbeidet ærlig verdt.

Vi gleder oss!

Foto av peisen i dagligstua før huset ble flyttet til Maihaugen. På Maihaugen blir veggene tapetsert med tekstil biritapet og taket blir malt hvitt.

Peisen i dagligstua er dekorert av Albert Jærn, grafiker, tegner og illustratør, særlig kjent for sine utallige ex libris, det vil si tegnede bokeiermerker.

Gullsmed Frisenberg

Byavdelingen er jo som kjent Lillehammers vennskapsby – en liten stad i seg selv. Men den er også til en viss grad, og stadig sterkere, en slags gjenskaping av Lillehammer slik Dølabyen var for 100–150 år siden. En vesentlig del av denne nygamle Storgata er butikkene; Falkenberg, Apoteket, Avlangrud, Rønning... med sine originale interiører bak autentiske fasader.

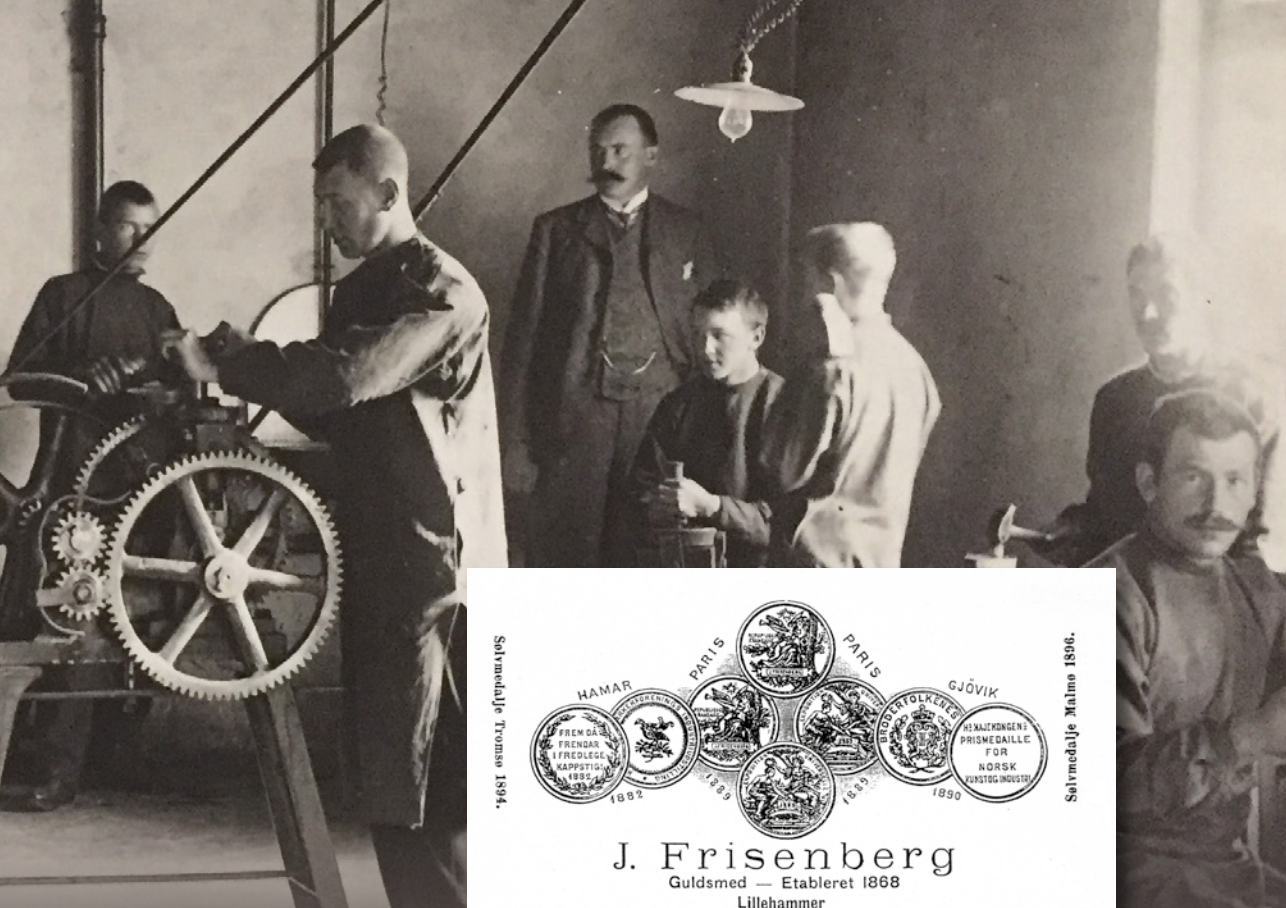
Av Ivar Olstad

Frisenberg, derimot, holder stand nede i «hovedbyen», på Wiesesgate-hjørnet, slik butikken har ligget der i 138 år. Ingenting taler for at den flytter på museum, men bedriften markerer allikevel sitt 150års jubileum med en utstilling her oppe i Salvesengårdens vinduer.

«Gullsmed Frisenberg» er et begrep i Lillehammers historie, både som person(er) og forretning. I 1868 ankom den 24 år gamle **Julius Frisenberg** Christiania og etablerte seg som gullsmed, men allerede året etter flyttet han til vesle, fattigslige Lillehammer på grunn av

byens ry som helsebringende. Oppvokst på Jylland med norsk far hadde han en bagasje av håndverksdyktighet og pågangsmot som raskt førte forretningen fremover. 6–7 ansatte under Julius' årvåkne kontroll ga berømmelse og anerkjennelse langt ut over landets grenser, manifestert ved medaljer fra utstillinger i Europas storbyer. Bedriften markerte seg særlig med filigransarbeid og emaljering.

Julius Frisenberg, ansett som «byens dyktigste og driftigste forretningsmann og en av stedets mest fremstående personligheter», gjorde også

Sølvmedalje Tromsø 1894.

Sølvmedalje Malmö 1896.

J. Frisenberg
Guldsmed — Etableret 1868
Lillehammer

Fabrik og Lager af det bekendte originale norske Sølv-, Filigran- og Emaljearbejde
Alle Sorter Skeer i gamle og moderne Monstre.

Manufacturing Gold & Silversmith. Established 1868
Silver Spoons of all descriptions both in old and modern style
English spoken and correspondence. — Recommended by Bædeker
Stort Udvalg i solide og smukke sølvplatede Artikler.

150 år

en stor samfunnsinnsats. Ikke minst krediteres han æren for at Lillehammer som landets tredje by kunne kalle seg elektrifisert så tidlig som i 1894.

Sønnen **Karl Wilhelm** bestyrte forretningen fra farens død i 1900, og fortsatte suksessen. Han samarbeidet med Anders Sandvig om å gjenskape, delvis modernisere, gammel gudbrandsdalskunst. Som faren var han uhyre aktiv i styre og stell, både innenfor eget fag og i allverdens komiteer og institusjoner. Særlig lå reiselivet ham på hjertet – for eksempel var han formann i den lokale turistforeningen i 28 år.

3. generasjon, **Knut Frisenberg**, født i 1905, førte familiebedriften videre. Også han en dyktig håndverker, med siselering som spesialitet. Og som forfedrene et samfunnsmenneske, dog ikke i samme overveldende grad. Hans hovedinteresser utenom faget lå først og fremst

innenfor kunst, noe som bl.a. førte til en stor samling av malerier og bøker.

Det nær enestående i «Gullsmid Frisenberg»s historie er kontinuiteten. Da Knut døde, overtok datteren **Thale** etter en omfattende utdanning her i landet og i Tyskland. Men hun fant det umulig å fortsette, hvorpå søsteren **Merete** rykket inn i 1974. Hun interesserte seg særlig for edelstener, og utdannet seg innenfor gemmologi. I tillegg til forretningen har Merete også vært svært aktiv innenfor politikken og i handelstandens organisasjoner.

I 1979 gjennomførte hun en fullstendig oppussing av de ærverdige lokalene, og nå – 2018 – er det 5. generasjon ved sønnen **Fredrik** som styrer bedriften. Han bringer den inn i fremtiden ved å utvide den til en omfattende nettbutikk, og markerer seg – som sine aner – ved å engasjere seg i byens ve og vel.

Han har TUSEN BALLER I LUFTEN. Har han noen å kaste dem til?

På Maihaugen er det noe som skjer til enhver tid.

Av Kristin Helland

Tilsynelatende er Maihaugen et stort og rolig område, men leser du en brosjyre med oversikt over hva som tilbys og får lyst til å ta del, vil du få det travelt!

Og oppsøker du arrangementsansvarlig Rune Prøven og tar en titt på årsoversikten hans, blir du muligens stresset.

Rune Prøven er vennlig, rolig og avslappet, selv om vi andre må synes det koker rundt ham.

«Ingenting er vanskelig», sier Rune. Antakelig er han den absolutt rette mann på denne plassen.

Når vi spør hva som foregår i løpet av året, begynner han å ramse opp:

«Det er «De fire store» først og fremst», sier han. Da mener han Julemarkedet, St. Hansfeiringen, Barnas Sommerdag og Barnas Vinterdag. Bare i løpet av disse 4 dagene kan det ha vært 30 000 mennesker innenfor portene. Så er det 4–6 utstillingsåpninger i løpet av året, Spesial-dager, spesielle hendelser som f.eks åpningen av Dronning Sonjas barndomshjem nå i sommer, familiedagene under Litteraturfestivalen, Maihaug-konferansen og nå etter hvert et titalls visninger i Garmo-kirken. «Jobben min er å planlegge i forhold til ressurser, koordinere oppgaver, fordele ansvar og sørge for framdrift», sier Rune. Med sin sedvanlige ro.

Innholdet på arrangementene utvikles som regel i prosjektgrupper med folk fra ulike

arbeidsområder; konservator, pedagog, salg og marked.

Som krydder oppå alt det andre, nevner han ting som skjer av og til – filminnspillinger for eksempel. Det er ikke lenge siden Maihaugen var ramme for innspilling av scener til Birkebeiner-filmen.

Rune Prøven forteller at han har vært ansatt på Maihaugen i denne jobben siden 2005.

«Jeg har bakgrunn fra salg, da vet du», sier han lurt – «og lar meg inspirere av økende besøkstall!»

«Ja, det er mye som skjer, men det er både nødvendig og morsomt å tenke utvikling! Hvis arrangementene ikke utvikles, mister folk interessen etter hvert. Det må skje noe nytt, samtidig som man forsøker å ta vare på tradisjonene. Barnas Sommerdag, for eksempel, er helt annerledes nå enn for 15 år siden.»

«Men», sier Rune Prøven, «vi må ta hensyn til at vi driver et museum med lang tradisjon. Ikke alle aktiviteter passer inn, men det er spennende at vi kan brukes til idrettsarrangement, filminnspillinger og liknende ting.»

Rune Prøvens overordnede er Trude Arnesen. Hun er avdelingsleder for Administrasjon og marked i Stiftelsen Lillehammer museum. «Tommel opp», sier Trude når vi spør om Rune er god å ha.

Bilder til sin rett

Den lille, men for filateliinteresserte uhyre interessante, utstillingen oppe i 2. etasje som viser hvordan frimerker blir fremstilt, har nå fått en «storebror» ved siden av seg. I alt 35 nesten kvadratmeteren store kopier forteller med bokstavelig talt all tydelighet at fotografkunsten sto høyt allerede for mer enn hundre år siden.

Av Ivar Olstad

Fotograf Hans H. Lie døde i 1918, bare 51 år gammel, men klisjeen «lever videre» er på sin plass i dette tilfellet. Hallingdølen slo seg til i Gudbrandsdalen, og med Vinstra som base avbildet han gjennom mer enn 20 år dalens mennesker (levende og døde), husdyr, arbeidsliv (kanskje aller mest interessant), hus og og landskap. Bildene spenner over tidsrommet fra 1886 til hans død, og gir en fascinerende mulighet til detaljert nærstudium av en svunnen tid. Lie fotograferte med emuljerte glassplater – ikke film. Utstyret med svært kamera og stativ

var tungt og upraktisk for en reisende fotograf, sett med våre øyne. Likevel fikk han gjort svært mye; det er en imponerende samling Maihaugen nå disponerer over som gave fra arvingene hans: Ikke mindre enn 25 000 glassplater befinner seg i arkivene, hvorav 4 400 er digitalisert og kan betraktes på nettstedet digitalmuseum.no. Men de utvalgte kommer altså best til sin rett på veggene i 2. etasje.

Frem til 6. september vil utstillingen bli stående. Et par av bildene er fra Lillehammer-distriktet, de andre fra dalføret helt opp til Lesja. Dette er anbefalt kulturhistorie!

Stasjonsmester Dahl på Kvam hjemme med kona.

Lillehammer stasjon i 1906

PROGRAM

15. JUNI - 15. AUGUST

MUSEET ER ÅPENT KL. 10.00–17.00.

VANDRETEATER OG OMVISNINGER

- 11.00 **Tyven, tyven.** Vandreteater for barn 5–10 år. 30 min. Oppmøte torget i Byen.
- 11.00 **Pål sine høner.** Vandreteater for barn 3–8 år. 30 min. Oppmøte Prestegarden.
- 12.00 **Brevet – et mystisk vandreteater innom norske hjem.** For alle. 45 min. Oppmøte torget i Byen.
- 12.00 **Flora, fauna og flatbrød – en eksotisk reise i den norske fjellheimen.** Vandreteater for alle. 45 min. Oppmøte Skolestua.
- 13.00 **Vannveien.** (Tirsdager. Oppmøte Fiskekapellet).
Fra jord til bord. (Torsdager. Oppm. Prestegarden).
Omvisning med museumsbonden. For alle. 45 min.

- 14.00 **Brevet – et mystisk vandreteater innom norske hjem.** For alle. 45 min. Oppmøte torget i Byen.
- 14.30 **Farvel du Moder Norge – utvandringshistorie.** Omvisning. For voksne. 30 min. Oppm. Skolestua.
- 15.00 **Norske hjem i Byen og Boligfeltet.** Omvisning. For voksne. 45 min. Oppmøte Rønningbutikken i Byen.
- 15.30 **Tyven, tyven.** Vandreteater for barn 5–10 år. 30 min. Oppmøte torget i Byen.
- 15.30 **Pål sine høner.** Vandreteater for barn 3–8 år. 30 min. Oppmøte Prestegarden.

UTSTILLINGER I FRILUFTSMUSEET

- Likvake i Nystua på Bjørnstad.
- Bjørnstad – Sandvigs modigste idé. Bjørnstad.
- Lillehammermaleren Alf Lundebys atelier. 1915-huset.
- Fiskevollen. Knuvelbuene ved Breisjøen.

UTSTILLINGER I BESØKSSENTERET

- Døden.
- Mesterverk i miniatyr. Frimerkeutstilling.
- Fotografen H.H. Lie – Gudbrandsdalen i utvikling 1886–1918. Fotoutstilling.
- Langsomt ble landet vårt eget.
- Folkekunst i Gudbrandsdalen.
- Anders Sandvigs tannlegekontor.

TRADISJON OG
LEVEMÅTE

Maihaugen

AKTIVITETER FOR BARN

- Budstikka. Rebus for barn i friluftsmuseet. Info i besøkssenteret.
- Fiske med bambusstang i Breisjøen.
- Lekestuer i Boligfeltet.
- Tegn og skriv på Postloftet, Norges Postmuseum.
- Postmuseets skattejakt.
- Dyr på beite.

SERVERINGSSTEDER

- Maihaugkafeen i Besøkssenteret.
- Kirkestuen i Friluftsmuseet.
- Bakeriet i Byen.

BUTKKER/UTSALG

- Maihaugbutikken i Besøkssenteret.
- Avlangrud – historisk kolonial i Byen.
- Keramiker Idun Sira. Pottemakeriet. Produksjon og salg av keramikk. Åpent med unntak av enkelte dager.
- Vevstua ved Ellen Strangstad. Lensmannsarresten. Produksjon og salg av kunsthåndverk. 1.–31. juli, mandag–fredag.

ANDRE AKTIVITETER

- **Å legge på røret.** Introduksjon til utstillingen Døden. Kl. 11.30, 13.30, 15.30.
- **Kikk inn i historiske hus** med åpen dør.
- **Skogsti** – skogen som ressurs og arbeidsplass.
- **Skatter på hjul**
Demonstrasjon av Postens kjøretøy. Postsjåføren er tilstede på torget i Byen. Uke 27, 28, 29 og 31 (to.–sø.).
- **Walk round about, Peer!**
Omvisning på engelsk om Ibsen, Munch og Griegs forhold til Gudbrandsdalen. 45 min. For voksne. Oppmøte Prestegarden. 3.–12. august, hver dag kl. 13.15.

www.maihaugen.no

Foto: Audbjørn
Rønning /
Maihaugen

BARNAS

MAIHAUGEN

Av Kristin Helland

På Barnas Sommerdag søndag 26. august 2018 åpnes et nytt tilbud til alle barn som er innom Maihaugen.

Rune Prøven forteller at det blir en aktivitetsløype inspirert av et besøk i Astrid Lindgrens verden i Vimmerby i Småland. Løypa vil passe for barn opp til 10 år og skal bygges inn i terrenget fra Breisjøen og opp til området bak Valbjørgsetra.

I Vimmerby hadde de vuggeplanke, dinglestokker og andre elementer som var en del av en «ikke-tråkk-i-bakken-løype». Det vil være nok av utfordringer – 24 ulike ting å mestre – **Bare kom og prøv!**

Privatfoto av Inger Marie Lund.

50-tallslekestue. Foto: Audbjørn Rønning / Maihaugen

Har du noe som er blitt brukt i en lekestue og som du har lyst til å gi bort?

Av Berit Snøan

I noen av hagene i boligfeltet på Maihaugen har det blitt satt opp fine lekestuer. Den eldste er nesten 100 år gammel og den yngste er bare året. Felles for de alle er at i disse husene har det blitt lekt. Vi ønsker å vise frem hvordan en lekestue kunne ha sett ut da du var liten. Lekestuene vi trenger hjelp til å innrede er fra 1920 og 1950. For å klare det trenger vi hjelp av dere.

Se – en ny hytte!

Tekst og foto: Kristin Helland

Hytta som er reist ved siden av Kinck-hytta er ikke bare ny i hytte-feltet. Den er helt nybygd og er en gave til Maihaugen fra Leve hytter.

Modellen er en prisvinnende hytte fra 2018, er tegnet av arkitekt Einar Jarmund og heter Vy.

Det vil kanskje være mange av oss som kunne tenke oss en slik – ikke minst fordi Vy med alle sine vinduer slipper inn masse lys og dessuten gir fritt utsyn.

Der hytta ligger på kanten mot Ringsvegutua, kan man fryde seg over å ha «hele seter-grenda på Maihaugen» for sine føtter. Det gir fred i sjelen å se utover vannene og de lavloftede stuene.

Men – Vy har også et uthus!

Uthuset rommer noe som nok mange har savnet på sine besøk i denne enden av Maihaugen

– et toalett! Unge og gamle vil sette pris på at turene på Maihaugen heretter kan planlegges annerledes enn før!

Skogsti

Fra Hyttedefeltet vil det være merket en sti gjennom skogen og opp til Åseng.

Underveis vil det bli satt opp info-skilt om skogsdrift slik mange kjenner den fra tidligere tider. Her vil vi kunne lære om biologisk mangfold, skogen som næring og om friluftsliv i skogen.

Skogstien blir åpnet 17. juni.

Tenk å ha 20–30 venner som kommer og hjelper deg **HVER TORSDAG!**

Det har Maihaugen hatt i 25 år!
Et jubileum som dette skal feires.

Av Kristin Helland

Det skal feires med en tur, men de Torsdagsvennene som bladet møtte siste torsdag i april, visste ikke enda hvor turen vil gå. De hadde bare fått beskjed om å sette av torsdag 24. mai og hadde begynt å glede seg!

Torsdagsvennene vi traff i kontorlandskapet oppe i «øvre korridor» fortalte at for dem, var torsdager «hellige». Det skulle mye til at de ikke stilte opp. «Dette er moro, vi lærer mye, og vi har veldig hyggelige arbeidskamerater», understreket de.

Akkurat denne gruppa jobbet med gamle bilder og utklipp, andre jobber med skog, i snekkerverkstedet eller i Opplandsarkivet.

Det gjøres en jobb for å registrere stoff fra både OL-museet og Bjerkebak, og nå har nettopp tekstilgruppa kommet i gang igjen, kunne konservatoren Jan Ove Vasaasen fortelle. Han administrerer det hele. Han er strålende fornøyd med medarbeiderne sine og gleder seg til å feire dem etter de 25 årene.

ER DU INTERESSERT I TORSDAGSVENNENE?

Ta kontakt med Jan Ove Vasaasen på e-postadr.
jan.ove.vasaasen@maihaugen.no eller tlf 480 38 715.

Ingvild Sigstad Begg, Ola Grindal, Lisbeth Aronsen og Randi Prestmoen Såtvedt

Olympisk fred – bare en drøm?

I år er det 100 år siden første verdenskrig ble slutt. Dette markerer Nansen Fredssenter gjennom den store internasjonale konferansen «Dialogbyen Lillehammer» som arrangeres 19. til 23. juni. Til anledningen arrangerer Norges Olympiske Museum både en ny temporær utstilling og en konferanseseksjon om idrett som plattform for dialog og fred.

Av Sebastian Kühn, samlingsansvarlig ved Norges Olympisk Museum

Visste du at idrett ifølge det olympiske verdigrunnlaget først og fremst er ment som virkemiddel til å skape en møteplass på tvers av politiske, etniske, religiøse og økonomiske grenser, og at det underliggende målet bak OL er å bidra til en fredeligere verden?

Mens høye idealer – og ikke minst fredssymbolikk – står sterkt i OL-sammenheng, har lekene selv blitt arena for forskjellige konflikter. Den store mediale oppmerksomheten som følger med når verdens beste utøvere skal konkurrere i den gjeveste av alle idrettskonkurranser, har gjort OL til en plattform for politiske markeringer, propaganda, boikotter og terrorhandlinger som er i stikk strid med lekernes opprinnelige intensjon.

Utstillingen belyser fredsaspektet i OL fra den «hellige olympiske fred» i antikkens tid, som gjorde at leker kunne gjennomføres i Olympia i Hellas uten avlysning over en periode på nesten 1200 år, og til den moderne olympiske historien, der OL i løpet av litt over 120 år, ved siden av andre hendelser, har blitt avlyst på grunn av krig flere ganger. Også det yngste eksemplet fra vinter-OL i PyeongChang tidligere i år illustrerer den store ambivalensen mellom OL som fredsinisiativ og som bakteppe for trusler og opprustning. Har lekene åpnet en veg til varig fred på Korea-halvøya, eller ble de brukt til propaganda og spill?

Utstillingen åpnes i Norges Olympiske Museum tirsdag den 19. juni kl. 14.

Foto: Getty Images

I samarbeid med Norges Idrettsforbund og Lillehammer Olympic Studies Center arrangerer museet også en konferanseseksjon i forbindelse med «Dialogbyen Lillehammer». Lørdag 23.juni vil flere spennende innledere med blant andre den nye IOC-representanten i Norge, Kristin Kloster Aasen, professor Sigmund Loland, Inge Eidsvåg i samtale med Lillehammers OL-sjef Gerhard Heiberg, diskutere idrettens evne til å skape dialog og forsoning der politikken og diplomati sliter.

For nærmere informasjon og program, se konferansens nettside under www.lillehammerdialoguecity.org.

Frederik Collett, *Fra Storgaten, 1893.*
Foto: Thomas Widerberg

Lilletorget, 1930. Foto: Marius Berg, Maihaugen

KUNSTLØYPA – En annerledes

Gjennom Kunstløypa tas vi med til et Lillehammer sett gjennom Lillehammermalernes blick og synliggjør Lillehammer som kunstnerby. Fra slutten av 1800-tallet var byen et yndet sted for norske kunstnere av flere grunner: jernbane fra hovedstaden kom i 1894, billig husrom, kjøpmenn og lokalbefolkning som tok imot dem, og ikke minst snørike vintre. Her fant kunstnerne, som alle kom utenbys fra, motiver som vakte deres interesse og førte til at noen bosatte seg og andre stadig vendte tilbake.

Av Amund S. Kristiansen

Gjennom en kunst- og kulturhistorisk løype presenteres 1800- og 1900-tallets Lillehammer gjennom malerier og fotografier, hentet fra private og offentlige samlinger. Fotografiene og maleriene gjengir bygningers opprinnelige plassering, som en kontekst for de husene som er flyttet til Maihaugen. Det viser sammenhengen mellom byen og museets «by-avdeling». Kopier av maleriene presenteres på de ulike stedene de ble malt, supplert med korte og informative tekster og QR-koder. Ved å skanne QR-kodene på de ulike skiltene tas du til en nettside der du finner en audio guide og både eldre og nyere fotografier fra området du befinner deg i.

Billedkunst har en unik evne til å vise oss nye sider ved våre omgivelser og til å «vekke

vårt automatiserte blick på landskapet og byen rundt oss. Vi er gjerne fokusert på et her og nå, og på hvilken funksjon omgivelsene har. Kunstløypa kan bidra til en økt bevissthet om kvalitetene ved byen og naturen som omgir oss, men også av den rike kulturarven og ikke minst av betydningen av å ivareta stedets unike særpreg. Ved å rette oppmerksomheten mot det unike ved kjøpmannsstanden og «porten til Gudbrandsdalen» før og nå, tilbys både byens innbygger og tilreisende en interessant opplevelse og økt innsikt i Lillehammer bys historie og kulturliv. Kunstløypa kan være med på å skape bevissthet om de kulturhistoriske verdiene og bruke fortida som kilde til stedsutvikling i dagens Lillehammer.

Kunstløypa består av 24 skilt, de første 8 er

*Frits Thaulow, Fabrikker ved Mesna, 1906.
Foto: Thomas Widerberg*

Mesna, 1991. Foto: Sidsel Sjøwall, Maihaugen

«stolpejakt»

allerede plassert ut i byen og på Maihaugen, på stedene der motivene er hentet fra eller der hvor bygningene er flyttet til. Man kan med egne øyne se de endringene Lillehammer har gjennomgått. I løpet av våren 2018 vil ytterligere 16 skilt være på plass. I tillegg utarbeides det en brosjyre med kart og oversikt over løypa og et formidlingstilbud for barn og unge.

Kunstløypa tar hele byen i bruk som formidlingsarena. Byens museer kommer publikum i møte med sin kunnskap på det kunst- og kulturhistoriske feltet. Museenes samlinger og kunnskap er vår kollektive hukommelse og ivaretar vår kulturarv, som er alles eie. Kulturløypa er en av mange måter å styrke innbyggernes tilhørighet til både byen og museumsinstitusjonene.

Skiltene dukker opp der vi alle ferdes til daglig og der vi aktivt må oppsøke dem – et fint utgangspunkt for en spasertur – en «kulturhistorisk stolpejakt». Blir man nysgjerrig kan man med mobilen enkelt peile seg inn på nærmeste skilt og slik gjøre en løype ut av det. Hva kler vel kultur- og idrettsbyen Lillehammer bedre enn en løype der begge disse feltene kan kombineres! Mosjon og kunnskap i skjønn forening!

*Lillehammermalere, ca. 1894-1896.
Foto: Ole Hansen Løken, Domkirkeodden*

*Lars Jorde, ca. 1930-1940.
Foto: Marius Berg, Maihaugen*

Prosjektet er et samarbeid mellom Lillehammer kommune, Oppland fylkeskommune, Lillehammer Kunstmuseum, Stiftelsen Lillehammer museum og Lillehammer Sentrum Drift.

Mesterstykker i miniatyr

Med kun spisse verktøy til hjelp, lager gravørene frimerker som nesten kan gjøre deg målløs. Håndgraverte frimerker er presisjonsarbeid uten sidestykke.

Siren Hjertenes, museumskonsulent ved Norges Postmuseum

Norges Postmuseum viser utstillingen «Mesterstykker i miniatyr» i andre etasje i Maihaugens hovedbygning. Utstillingen er laget i samarbeid med Postens Frimerketjeneste. Gjennom ulike forarbeid, som består av skissetegninger, gravyrer og forstørrelser av frimerker, kan du se arbeidet og de rike detaljene som ligger i et lite frimerke.

Et presist pirkarbeid

Før et frimerke blir utgitt, ligger det grundige undersøkelser, et godt håndverk og god teknisk utførelse til grunn. Håndgraverte frimerker er kostbare og tidkrevende å fremstille.

Gravering er en gammel håndverksteknikk der gravøren risser eller skjærer mønstre i ulike materialer. Det var grafikere i Norges Banks Seddeltrykkeri, som står for flere av våre norske pengesedler, som fikk en sentral rolle i utformingen av graverte frimerker. I dag er det Sverre Morken og Arild Yttri, som på oppdrag kan bidra med gravering for Posten. Dessverre har de ingen arvtagere. I dag graves få frimerkeutgivelser for hånd. Nyere og langt billigere fremstillingsmetoder gjør framtiden usikker.

Motiv fra Maihaugens samling

Med grunnlag i den private samlingen Anders Sandvig påbegynte i 1887, ble det markert et 100-årsjubileum for De Sandvigske Samlinger på Maihaugen i 1987. Frimerkegravøren Sverre Morken fikk i den forbindelse to graveringsoppdrag av Posten. Morken, som selv er treskjærer, falt for en utskåret hest fra Maihaugens samling laget av Christen Erlandsen Listad, som motiv for det ene frimerket. I utstillingen vises

forarbeidene til denne utgivelsen. Et motivforslag, og en tegning som viser alle streker som skal graves, i tykkelse og form. På gravyren er motivet gravert speilvendt i en stålplate i samme størrelse som frimerket. Her finnes det ikke rom for å gjøre feil, dybden på gravyren ligger et sted mellom 0,005 og 0,080 millimeter. Det er beundringsverdig å se hvordan gravøren har klart å overføre detaljer i den utskjærte hesten til gravingen.

Innholdsrike motiv

Et gravert frimerke har to opplevelser. Det du ser på selve frimerket, og det du ser i lupe. Ved å forstørre motiv, kommer rike detaljer fram i portretter, landskap og historiske hendelser. Blant frimerkegravører har det også vært praktisert å legge inn skjulte detaljer i motivet. Det er fascinerende og studere de innholdsrike motivene som består av små prikker og streker i mikrometerskala.

OM NORGES POSTMUSEUMS TILBUD PÅ MAIHAUGEN

Posthistorie blir formidlet flere steder på Maihaugen, men det er på Norges Postmuseum du kan oppleve spesialutstillingene om ulike sider av Posten. Utstillingen i Postgården tar for seg Postens historie gjennom nesten 370 år. I postvognen er det en utstilling om Postens reisetjeneste om bord i tog. Museet tilbyr også ulike aktiviteter for barn. Postgården er åpen fra 1. juni til 31. august.

VENNETUREN 2018 – TIL TOTEN

Torsdag 14. juni klokken 16 må du være klar med PC'en eller mobiltelefonen.

Da begynner påmeldingen til denne en av årets vakreste begivenheter. Og som de fleste vet: Trykket på arrangørene blir tungt og raskt. «Først til mølla» betyr at man etter all sannsynlighet, ut fra historikken gjennom mange år, må være svært tidlig ute for å få plass.

Det er to alternativ: Enten, og helst, pr. mail til sveinarne.rudi@yahoo.no eller sms 974 00 723.

Turen går **søndag 2. september**, med avreise fra **Skysstasjonen kl. 08.30**. Som nevnt på s. 12 i forrige nummer av Maihaugbladet er ruten: Kapp, med Melkefabrikken og Mjøsas Ark. Deretter Balkesenteret på Billerud og Vestre Balke gård. Så videre til Vang gård på Totenvika, hvor eier og driver Per Odd Gjestvang tar imot oss. Til slutt drar vi til amtmannsgården Stenberg med middag på Ditlevines utsikt.

Prisen i år er **kr 970 pr. person**.

Turarrangørere er, som i fjor, Anne Lise Gjestvang, tlf. 934 26 442, og Svein Arne Rudi, tlf. 974 00 723.

EKSKLUSIVE SPESIALOMVISNINGER FOR DSSV-MEDLEMMER SOMMER 2018

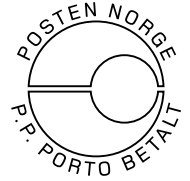
I sommer vil vi arrangere to eksklusive omvisninger spesielt reservert for DSSV-medlemmer. Disse arrangementene og detaljinformasjon om tid, sted og påmeldingsinformasjon vil BARE bli kunngjort i direkte SMS-melding og/eller på e-post til de som har registrert slike i vårt nye medlemsregister. Det er derfor spesielt viktig at du/dere sørger for å sikre at vi har korrekt mobiltnr og/eller e-postadresse slik at du/dere kan nås. Dette sikres ved å følge de anvisninger vi har gitt i SMS og/eller e-post som dere allerede har mottatt, den samme informasjonen finner du også på side 4 i dette bladet.

SPESIALOMVISNING I DRONNING SONJAS BARNDOMSHJEM

Mandag 27. august vil Dronning Sonjas barndomshjem offisielt bli åpnet, da vil en ferdig innredet 1. etasje stå klar. Som medlem av DSSV vil du kunne få en eksklusiv spesialomvisning her allerede dagen etter, nemlig tirsdag 28. august. Nærmere informasjon om dette kommer til deg/dere i SMS/e-post noen dager før.

SPESIALOMVISNING BAK DET OFFISIELLE MAIHAUGEN I OMFANGSRIKE MAGASINER

Samlingsforvaltning er viktig i et museum, nemlig å holde styr på, oversikt over og lagre forsvarlig alle de 100 000 objekter som Stiftelsen Lillehammer Museum på Maihaugen rår over. I løpet av det siste året er det gjort omfattende oppgraderinger, byggearbeider og modernisering av lagerkapasiteten i magasinene. Onsdag den 12. september vil ekspertene på Maihaugen la oss få et innblikk i gjennom et besøk med omvisning i disse magasinene. Nærmere informasjon om også dette kommer til deg/dere i SMS/e-post noen dager før.

B

Program

MAIHAUGEN

7. juni kl. 18.30: Tvil og tro. Temakveld i forbindelse med utstillingen Døden. Med presten Stian Kilde Aarebrot og ateisten Didrik Søderlind.

17. juni kl. 13.00: Åpning av skogstien gjennom den nye 1890-tallsskogen.

23. juni kl. 17.30: Sankthansfeiring. Kulturlivet i Gausdal bidrar.

Enkelte onsdager kl. 19.00: Gudstjeneste i Garmo stavkirke.

26. august kl. 11.00: Barnas sommerdag.

27. august: Åpning av Dronning Sonjas barndomshjem.

NORGES OLYMPISKE MUSEUM

19. juni kl. 14.00: Utstillingsåpning:
Olympisk fred – bare en drøm?

23. juni kl. 11.00: Sport as platform for
dialogue and peace.

Seminar i Kulturhuset Banken.

BJERKEBÆK

1. juni: Litteraturfestivalprogram

17. juni: Sigrid Undset Selskapet, foredrag kl. 13.00

9. september: Sigrid Undset Selskapet, foredrag kl. 13.00

23. september: Sigrid Undset Selskapet, foredrag kl. 13.00

AULESTAD

24. mai: Sesongåpning

26.mai: Utstillingsåpning kl. 1300

3. juni: Litteraturfestivalprogram

26.–28. juni: Vandrerens, teater i amfiet kl. 19.00

16. 18. og 19. august: Vandrerens, teater i amfiet kl. 19.00

8. september: Aulestaddagen fra kl. 11.00

8. og 9. desember: Jul på Aulestad

LILLEHAMMER KUNSTMUSEUM

«Pariserne kommer»

Kunstutstilling 26. mai – 30. september 2018

Foto: Rannveig Røstad / Maihaugen

Foto: Jørgen Skaug

De Sandvigske Samlingers Venner
Maihaugvegen 1, 2609 Lillehammer / Bankgiro: 2000.05.17608